

GELİŞMİŞLİK SEVİYELERİ VE NÜFUSA GÖRE KAYMAKAMLIK VE İLÇE BELEDİYELERİNİN İNTERNET SİTESİ SAHİPLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

Abdullah NARALAN*

Özet: Günümüzde kamu kurum ve kuruluşları, hizmet sunumlarında artan bir şekilde çeşitli bilişim teknolojilerinden yararlanmaktadır. İnternet sitesi üzerinden bir takım hizmetlerin verilmesi bunlardan birisidir. Bu siteler, vatandaşlara bilgi alma, müracaat etme, şikâyet ve dileklerini iletme imkânı vermektedir.

Tüm kaymakamlıkların ve ilçe belediyelerinin İnternet sitesi bulunmamaktadır. İnternet sitesi sahipliğine etki eden çeşitli faktörler vardır. Bu çalışmada, kaymakamlık ve ilçe belediyelerinin İnternet sitesi sahipliği ile ilçelerin gelişmişlik seviyesi ve nüfus arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada sadece resmi İnternet site sahipliği incelemiş, kişisel siteler dikkate alınmamıştır.

Anahtar kelimeler: Kaymakamlık, resmi İnternet siteleri, belediye

I. Giriş

Geleneksel devlet işleyişinde vatandaşlar, çok fazla bürokratik işlemler ile hizmet verenler, gereksiz yazışmalar ile devlet ise ciddi anlamda kaynak israfı ile karşı karşıyadır. Hizmet alan kişi sayısı ve hizmet verilen mesai saati ile de sınırlanan süreç, haklı olarak çok şikâyete neden olur. Gelişen bilgi teknolojileri, kamusal alanda da etkisini göstermeye başlamış ve hizmet sunumlarında değişme yaşanmıştır. Artık günümüzde kamu hizmeti veren kurumlar, beklentilere en güzel şekilde cevap vermek için bilgi teknolojilerinden yararlanmaya artan bir şekilde önem vermektedirler. Gerek zaman gerekse kaynaklardan önemli ölçüde tasarruf sağlayacak olan bu yaklaşım, hizmetlerin daha çabuk, daha ekonomik ve aynı zamanda verimli bir şekilde yerine getirilmesini de sağlamaktadır.

“Devletin vatandaşa, vatandaşın da devlete karşı yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde bilişim teknolojilerinden yararlanma” şeklinde tanımlanan *E-devlet* kavramı, son zamanlarda sıkça duyulmaktadır. Zaman sınırlaması olmaksızın yeterli donanımına sahip vatandaşların devletin sunduğu hizmetlerden uygun olanını elektronik ortamdan alabilmesi İnternet yoluyla olmaktadır. İlçe mülki idare amirlikleri olan *kaymakamlıklar* ve yerel yönetim birimi olan *belediyeler*, kendilerinden kesintisiz hizmet beklenen kamu kurumlarıdır. Bu kurumların *E-devlet* bağlamında hizmet verebilmeleri için de İnternet sitesine sahip olmaları gerekmektedir.

* Yrd.Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme ABD.

Bu çalışmada, kaymakamlıklar ve ilçe belediyelerinin Internet site sahipliğinin ilçenin gelişmişlik seviyesi ile nüfusu arasındaki ilişkisi incelenmiştir.

II. Amaç

Kaymakamlıkların ve ilçe belediyelerinin işleyişi ve verdikleri hizmetler hemen hemen aynı olmasına rağmen, bazı kaymakamlıklara ve belediyelere ait Internet sitesinin bulunmaması, Internet sitesi sahipliğine etki eden bir takım faktörlerin olabileceğini akla getirmektedir. Bu faktörlerden ilk akla gelenler arasında ilçenin gelişmişliği ve nüfusu olmaktadır. Bu bağlamda kaymakamlıkların ve belediyelerin resmi Internet sitesi sahipliğinin ilçenin gelişmişlik düzeyine göre anlamlı olup olmadığının incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

III. Kapsam

Araştırma sadece resmi olarak tanımlı “gov.tr” uzantılı kaymakamlık, “bel.tr” veya “bld.gov.tr” uzantılı belediye Internet sitelerini kapsamaktadır. Belirtilen site uzantısı dışında, resmi olmayan veya kişisel olarak oluşturulan yöresel tanıtım siteleri incelemeye alınmamıştır. Çalışma verilerinin toplanmaya başladığı 2006 yılının Temmuz-Eylül aylarında alan adı “rezerv edilmiş” veya “duraklatılmış” veya bilgi tutma (hosting) hizmet ücretini ödemediği için kapatılan Internet siteleri dikkate alınmamıştır. Bununla birlikte sayfa güncellemesi nedeniyle veya sunucudaki bir sorun nedeniyle geçici süre hizmet dışı kalmış veya erişim anında saldırıya uğramış (hacklenmiş) olduğu görülen siteler “var” kabul edilmiştir.

Mevcut kaymakamlık Internet sitelerinin tümünün bir arada bulunduğu bir site veya liste bulunmamaktadır. İçişleri Bakanlığı Internet sayfalarında da kaymakamlıkların sadece bir kısmının Internet adresleri yer almaktadır. Bazı illerin valilik sitelerinde ilçe kaymakamlık sitelerine yer verilmediği de görülmektedir.

IV. Yöntem

Belediyelere ait Internet sitelerinin tespit edilmesinde TODAİE desteğiyle kurulan “Yerel Yönetimler Portalı” olarak bilinen www.yerelnet.org.tr sitesindeki bilgilerden yararlanılmıştır. Ancak yerel yönetimlerin, kendilerine ait bilgileri girebilecekleri bu sitede bilgi güncellemesi yapmadıkları için çok sayıda belediyenin Internet adresi burada yer almamaktadır. Aynı şekilde İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü resmi Internet sitesi (www.mahalli-idareler.gov.tr)’deki “web sitesi bulunan belediyeler” başlığı altında çok az sayıda belediyenin Internet sitesine erişim sağlanmaktadır. Ayrıca Internet sitesi bulunan belediyelerin tümünün birlikte yer aldığı herhangi bir liste bulunmamaktadır.

Resmi Internet siteleri http://www.ilçe_adi.gov.tr yapısı ile oluşan kaymakamlık Internet sitesi adresleri aynı isme sahip ilçelerde [280](http://www.il</p></div><div data-bbox=)

adi-ilçe adı].gov.tr şeklinde farklılaştırılarak elde edilmiştir. Belediye Internet sitesi adresleri http://www.[ilçe adı].bel.tr veya http://www.[ilçe adı].bld.gov.tr şeklindedir. Aynı isme sahip ilçelerde ise belediye Internet adresi http://www.[il adı-ilçe adı]... şeklindedir. Daha farklı isimlendirilmiş olma olasılıkları göz önüne alınarak, “alan adı”, “ilçe adı”, “uzantı araması”, “içerik sorgulaması” gibi yollardan biri ve/veya birkaçı ile sitelerin Internet üzerinden taraması da yapılmıştır. Araştırma süresince çeşitli nedenlerle ulaşılamayan sitelere rasgele zamanlarda tekrar ulaşılmaya çalışılmış, böylelikle çeşitli nedenlerle geçici bir süre hizmet veremeyen sitelerin de çalışmaya dahil edilmesi amaçlanmıştır.

V. Kullanılan İstatistikler

Gelişmişlik seviyeleri ve nüfusa göre kaymakamlık ve ilçe belediyelerinin Internet sitesi sahipliği arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak değerlendirilmesi için ki-kare ilişki ölçüleri kullanılmıştır. Diğer bir ifade ile Internet sitesi sahipliği ile ilçenin gelişmişliği veya nüfusunun birbirini etkileyen değişkenler olup olmadığı elde edilen ki-kare değerine göre değerlendirilmiştir. Analizler sonucunda yapılan değerlendirmelerde %5 önem seviyesi esas alınmıştır.

VI. Kaymakamlıklar ve Internet

Türkiye mülki idare bölümleri olarak 81 il, 850 ilçeye ayrılmıştır. İl merkezlerinin mülki idare amirliği olan *valiliklerin* tümünün Internet sitesi bulunmakta iken ilçe mülki idare amirliği konumundaki *kaymakamlıkların* tümünün Internet sitesi bulunmamaktadır. Temmuz-Eylül 2006 tarihi itibarıyla yapılan bu çalışma ile kaymakamlık Internet sitesine sahip ilçe sayısı, 592 olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya konu olan ilçeler, büyükşehir sınırları içerisinde veya dışında olmasına bakılmaksızın merkez ilçe dışında kalan ilçelerdir.

Kaymakamlıklara ait Internet sitelerinde görünüm veya içerik bakımından herhangi bir standart bulunmamakla birlikte ortak bir takım unsurlara rastlanmaktadır. Bunlar; ilçenin coğrafi konumu, tarihi gelişimi, nüfusu, ulaşım imkanları, ekonomisi gibi açıklamalar ile bilgi edinme kanunu uyarınca özel veya tüzel kişiliklerin bilgi talebi için formlar ve bir takım duyurulardır. Bu sitelerden bazı kamu kurumlarına ait sitelere bağlantı verilme suretiyle bu kurumlara ait hizmetlere ulaşılmasının sağlandığı da görülmektedir. İlçenin sosyal kültürel ve ekonomik yapısına bağlı olarak site içerikleri önemli ölçüde değişmektedir. Turizm, tarihi yapılar, doğal hayat ve çevre konuları bazı kaymakamlık sitelerinin temel çerçevesini oluşturmaktadır.

Kaymakamlık sitelerinin genelde yöresel ve bölgesel tanıtım amaçlı tasarlandığı, yerleşim biriminin nüfusuna göre site içeriklerinin ve konularının zaman zaman değişebildiği görülmüştür. Örneğin büyük ilçelere ait sitelerde kültür ve sanat etkinlikleri için ayrı bir sayfa ve farklı dillerde sitenin

görüntülenmesi seçeneklerin oluşturulduğu gözlenmiştir. Bu özellikler küçük ilçe sitelerinde bulunmamaktadır. Sitenin ulaşılabilirliği ve güncellenmesi de yerleşim yerinin büyüklüğüne göre farklılık göstermektedir. Büyük ilçelerin site içeriklerinin genelde güncel olduğu, bazı küçük ilçe sitelerinde ise güncellenmemiş bilgiler olduğu fark edilmiştir. Küçük ilçelerden bazılarının kaymakamlık sitelerine günün herhangi bir saatinde ulaşmada sorunlar yaşandığı, büyük ilçelerin sitelerine ulaşmada bir sorun yaşanmadığı görülmüştür.

A. Kaymakamlık İnternet Siteleri ile Gelişmişlik Arasındaki İlişki

Gelişmişlik ölçüsü olarak farklı konularda çeşitli göstergeler kullanılmaktadır. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, okuryazarlık oranı, ortalama yaşam süresi bunlardan bazılarıdır. İlçeleri kapsayan bu çalışmada istatistiksel karşılaştırma yapmak için, Devlet Planlama Teşkilatı Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü'nün 2004 yılı Nisan ayında tüm ilçeler için yaptığı "*İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*"nda tespit edilen sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksleri kullanılmıştır.

Sosyo-ekonomik gelişme toplumun demografik yapısının, kırsal nüfus yoğunluğunun, doğum ve ölüm oranlarının yatay veya dikey hareketliliğinin, gelişme hızının, aile büyüklüğünün, gelir dağılımının ekonomik gelişmeye paralel değişikliklere uğraması şeklinde tanımlanabilir. DPT Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü'nün 2004 yılı Nisan ayında yaptığı il merkezleri de dahil olmak üzere toplam 872 merkez/taşra ilçelerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi çalışmasında, fiziki kapasite ve gelir artışı gibi ekonomik gelişmeler ile birlikte, bunların toplum kesimleri, gelir grupları ve bölgeler arasındaki dağılımı ile sosyal ve kültürel birikimlerin yansıtılabildiği toplumsal gelişme düzeyleri ortaya konulmuştur (Dinçer ve Özarslan, 2004: 23). Endekslerin hesaplanmasında büyükşehir sınırları içinde kalan ilçeler gelişmiş ilçeler sayılarak endeksleri hesaplanmamıştır.

Endeksin hesaplanmasında ilçelerin ekonomik ve sosyal yapılarını doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen 32 değişken kullanılmıştır. Elde edilen sayısal sonuçlardan önemli ölçüde farklılık gösterenler tespit edilerek; ilçeler, gelişmişlik farklılıklarını ortaya koyacak şekilde altı gruba ayrılmıştır. Birinci grup ilçeler en çok gelişmiş, altıncı grup ilçeler ise en az gelişmiş ilçeler olarak değerlendirilmiştir (Dinçer ve Özarslan, 2004: 7-8). Bu çalışmada büyükşehir sınırları içinde kaldığı için endeksleri hesaplanmayan ilçeler de birinci grup ilçeler olarak kabul edilip incelemeye dahil edilmiştir.

Merkez ilçe dışında kalan 850 ilçe üzerinde yapılan araştırmada 592 ilçenin kaymakamlıklarına ait İnternet sitesi bulunduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle kaymakamlık sitesine sahip ilçelerin oranı %69,64'tür. Bu ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi gruplarına göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Kaymakamlık İnternet Sitesi Sahipliği ile Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Arasındaki İlişki

			Kaymakamlık Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu	En Çok Gelişmiş İlçeler (1.Grup)	Grup Toplamı	48	13	61
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	78,7	21,3	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	8,1	5,0	7,2
		Toplam İçindeki %	5,6	1,5	7,2
	2. Grup İlçeler	Grup Toplamı	62	38	100
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	62,0	38,0	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	10,5	14,7	11,8
		Toplam İçindeki %	7,3	4,5	11,8
	3. Grup İlçeler	Grup Toplamı	196	99	295
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	66,4	33,6	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	33,1	38,4	34,7
		Toplam İçindeki %	23,1	11,6	34,7
	4. Grup İlçeler	Grup Toplamı	122	53	175
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	69,7	30,3	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	20,6	20,5	20,6
		Toplam İçindeki %	14,4	6,2	20,6
	5. Grup İlçeler	Grup Toplamı	71	29	100
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	71,0	29,0	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	12,0	11,2	11,8
		Toplam İçindeki %	8,4	3,4	11,8
En Az Gelişmiş İlçeler (6.Grup)	Grup Toplamı	93	26	119	
	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	78,2	21,8	100,0	
	Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	15,7	10,1	14,0	
	Toplam İçindeki %	10,9	3,1	14,0	
Toplam	Toplam	592	258	850	
	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	69,6	30,4	100,0	
	Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki %	69,6	30,4	100,0	

Tablo 1’de görüldüğü gibi en çok gelişmiş (birinci grup) ilçeler ile en az gelişmiş (altıncı grup) ilçelerin kaymakamlık İnternet sitesine sahiplik oranları %78,7 ve %78,2 gibi birbirine çok yakın çıkmıştır. Aynı şekilde dördüncü grup ilçeler ile beşinci grup ilçeler arasındaki fark da %1,3 gibi oldukça azdır. Ardışık iki grup arasındaki en büyük fark ise birinci grup ile ikinci grup arasında %16,7 olmuştur.

Ki-kare bağımsızlık testine göre; kaymakamlıkların İnternet sitesi sahiplikleri ile ilçenin sosyo-ekonomik gelişmişliği arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı söylenebilir ($\chi^2 = 10,718$; $sd = 5$; $P = 0,057$).

B. Kaymakamlık İnternet Siteleri İle Nüfus Arasındaki İlişki

Türkiye’de en son 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına göre Türkiye’nin toplam nüfusu 67.803.927’dir. Bunun 53.404.784 kişisi belediye sınırları içerisinde yaşamaktadır. Bunlardan 44.006.274 kişi il ve ilçe belediye sınırları, 9.398.510 kişi ise belde belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır (Devlet İstatistik Enstitüsü, 2004: 27). İlçelerin nüfuslarına göre kaymakamlık İnternet sitesi sahiplikleri incelenirken ilçeler, nüfuslarına göre homojen dağıtılmış beş ayrı gruba bölünmüştür. Birinci grup en az nüfusa sahip, beşinci grup ise en çok nüfusa sahip olanlardır. İlçeler nüfuslarına göre sınıflandırılırken bağlı köyler dikkate alınmayıp sadece merkez nüfuslar dikkate alınmıştır.

Tablo 2. Kaymakamlık İnternet Sitesi Sahipliği ile İlçe Nüfusu Arasındaki İlişki

			Kaymakamlık İnternet Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Nüfus Grubu	0 - 13899 Nüfuslu İlçeler (1. Grup)	Grup Toplamı	113	57	170
		Nüfus Grubu İçindeki %	66,5	33,5	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	19,1	22,1	20,0
		Toplam İçindeki %	13,3	6,7	20,0
	13900 - 24099 Nüfuslu İlçeler (2. Grup)	Grup Toplamı	123	47	170
		Nüfus Grubu İçindeki %	72,4	27,6	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	20,8	18,2	20,0
		Toplam İçindeki %	14,5	5,5	20,0
	24100 - 39539 Nüfuslu İlçeler (3. Grup)	Grup Toplamı	114	56	170
		Nüfus Grubu İçindeki %	67,1	32,9	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	19,3	21,7	20,0
		Toplam İçindeki %	13,4	6,6	20,0
	39540 - 70899 Nüfuslu İlçeler (4. Grup)	Grup Toplamı	119	51	170
		Nüfus Grubu İçindeki %	70,0	30,0	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	20,1	19,8	20,0
		Toplam İçindeki %	14,0	6,0	20,0
	70900 ve Üstü Nüfuslu İlçeler (5. Grup)	Grup Toplamı	123	47	170
		Nüfus Grubu İçindeki %	72,4	27,6	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	20,8	18,2	20,0
		Toplam İçindeki %	14,5	5,5	20,0
Toplam	Toplam	592	258	850	
	Nüfus Grubu İçindeki %	69,6	30,4	100,0	
	Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki %	69,6	30,4	100,0	

Tablo 2’de görüldüğü gibi en çok gelişmiş kabul edilen (birinci grup) ilçeler ile en az gelişmiş (beşinci grup) ilçelerin kaymakamlık İnternet sitesi sahiplik oranları arasında büyük bir fark yoktur. Ayrıca ikinci grup ilçeler ile beşinci grup ilçelerin İnternet sitesi sahiplik oranları aynıdır. Farklı nüfuslara sahip ilçeler ile kaymakamlık İnternet sitesi sahipliği arasında sayısal bu

farksızlık istatistiksel olarak da doğrulanmaktadır. Değerlendirme sonucu bulunan göstergelere göre ilçelerin nüfusları ile kaymakamlık İnternet sitesi sahipliği arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($\chi^2 = 2,538$; $sd= 4$; $P= 0,638$).

VII. Belediyeler ve İnternet

Türkiye’de 81 il, 850 ilçe, 2294 belde belediyesi olarak toplam 3225 belediye bulunmaktadır (İller İdaresi Genel Müd., 2002: 10). 2006 Temmuz-Eylül ayları arasında yapılan çalışmada Türkiye’de bulunan toplam 3225 belediyeden 1298 tanesinin, “*bel.tr*” veya “*bld.gov.tr*” uzantılı resmi belediye İnternet sitesi olduğu tespit edilmiştir. Bu sitelerden 16’sı büyükşehir olmak üzere 77 tanesi il, 561 tanesi ilçe, 660 tanesi de belde belediyelerine aittir.

Belediye İnternet siteleri de kaymakamlık sitelerinde olduğu gibi standart görünüm ve içeriğe sahip değildir. Ancak sitelerin neredeyse tamamında, başkanın görüşlerini yansıtan, icraatlarını anlatan, zaman zaman politik açıklamalarına yer verilen, ortak unsurlar yer almaktadır. Bu siteler yöresel ekonomiye ve etkinliklere yer veren, çeşitli kültürel faaliyetleri anlatan, ilçenin tarihi gelişimini açıklayan daha çok tanıtım amaçlı sitelerdir. Bu sitelerin çok azında harç ve çeşitli vergileri tahsile yönelik uygulamalar bulunmaktadır. İlçenin konumu ve büyüklüğüne bağlı olarak farklı dillerde görüntüleme imkânı sunan siteler de vardır.

Yerel yönetimlerin İnternet sitesi sayıları ile ilgili olarak 1999 yılı Mart ayında yapılan bir çalışmada Türkiye genelinde 30 belediyeye ait İnternet sitesi bulunduğu bildirilmektedir (Yıldız,1999: 28). Devlet Planlama Teşkilatının yaptığı bir çalışmaya göre ise 25 Ağustos 2005 tarihi itibarıyla Türkiye’de yerel yönetimlere ait “*bel.tr*” uzantılı 1001 İnternet sitesi bulunmaktadır (Bilgi Toplumu, 2005: 24). 2005 yılındaki son çalışmadan yaklaşık bir yıl sonra yaptığımız bu çalışma ile 1298 belediyenin İnternet sitesine sahip olması bu alandaki gelişmeyi göstermektedir.

A. Belediye İnternet Siteleri ile Gelişmişlik Arasındaki İlişki

Merkez ilçe dışında kalan 850 ilçeyi kapsayan bu çalışmada istatistiksel karşılaştırma yapmak için, kaymakamlık siteleri ve gelişmişlik ilişkilerinde de kullanılan sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksleri kullanılmıştır. Bu çalışmada büyükşehir sınırları içinde kalan ilçeler en gelişmiş ilçeler grubunda (birinci grup) sayılmıştır.

Tablo 3’de görüldüğü gibi en gelişmiş ilçeler olan birinci grup ilçelerin %100’ünün belediye İnternet sitesi bulunmaktadır. Bu oran ikinci grup ilçelerde %88, üçüncü grup ilçelerde %71,5, dördüncü grup ilçelerde %60, beşinci grup ilçelerde %51, en az gelişmiş sayılan altıncı grup ilçelerde ise %37,8 olmuştur.

Tablo 3. İlçe Belediyelerinin İnternet Sitesi Sahipliği ile Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Arasındaki İlişki

			Belediye İnternet Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu	En Çok Gelişmiş İlçeler (1. Grup)	Grup Toplamı	61	0	61
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	100,0	0,0	100,0
		Belediye Sitesi İçindeki %	10,9	0,0	7,2
		Toplam İçindeki %	7,2	0,0	7,2
	2. Grup İlçeler	Grup Toplamı	88	12	100
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	88,0	12,0	100,0
		Belediye Sitesi İçindeki %	15,7	4,2	11,8
		Toplam İçindeki %	10,4	1,4	11,8
	3. Grup İlçeler	Grup Toplamı	211	84	295
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	71,5	28,5	100,0
		Belediye Sitesi İçindeki %	37,6	29,1	34,7
		Toplam İçindeki %	24,8	9,9	34,7
	4. Grup İlçeler	Grup Toplamı	105	70	175
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	60,0	40,0	100,0
		Belediye Sitesi İçindeki %	18,7	24,2	20,6
		Toplam İçindeki %	12,4	8,2	20,6
	5. Grup İlçeler	Grup Toplamı	51	49	100
		Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	51,0	49,0	100,0
		Belediye Sitesi İçindeki %	9,1	17,0	11,8
		Toplam İçindeki %	6,0	5,8	11,8
En Az Gelişmiş İlçeler (6. Grup İlçeler)	Grup Toplamı	45	74	119	
	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	37,8	62,2	100,0	
	Belediye Sitesi İçindeki %	8,0	25,6	14,0	
	Toplam İçindeki %	5,3	8,7	14,0	
Toplam	Toplam	561	289	850	
	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Grubu İçindeki %	66,0	34,0	100,0	
	Belediye Sitesi İçindeki %	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki %	66,0	34,0	100,0	

Site sahiplik oranları gelişmişlik gruplarına göre önemli ölçüde değişmektedir. Gruplar arası bu farklılık, istatistiksel bakımdan da son derece anlamlı bulunmuştur. Diğer bir ifadeyle, ilçe belediye İnternet sitesi sahipliği ile gelişmişlik seviyesi arasında son derece yüksek bir ilişki vardır ($\chi^2 = 111.967$; $sd= 5$; $P= 0$).

B. Belediye İnternet Siteleri ile Nüfus Arasındaki İlişki

Türkiye’de son olarak 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına göre toplam nüfusun %78,8’i belediye sınırları içerisinde yaşamaktadır. Bunlardan %82,4’ü il ve ilçe belediye sınırları, %17,6’sı ise belde belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır. Belediye sınırları içinde bulunmayan kişilerin toplam nüfusa oranı ise %21,2’dir (Devlet İstatistik

Enstitüsü, 2004, 27). İllerin nüfuslarına göre İnternet sitesi sahiplikleri incelenirken, ilçeler nüfuslarına göre homojen dağıtılmış beş ayrı gruba bölünmüştür. Birinci grup en az nüfusa sahip, beşinci grup ise en çok nüfusa sahip olanlardır. İlçeler nüfuslarına göre sınıflandırılırken bağlı köyler dikkate alınmayıp sadece ilçe merkezi nüfusu dikkate alınmıştır.

İlçe belediyelerinin İnternet sitesi sahipliklerinin ilçelere göre dağılımı Tablo 4’de verilmiştir. Buna göre en az nüfusa sahip ilçelerde İnternet sitesi sahiplik oranı %50, ikinci grup ilçelerde %56,5, üçüncü grup ilçelerde %64,1, dördüncü grup ilçelerde %68,8, çok fazla nüfusa sahip ilçelerde ise %90,6 olmuştur. İlçelerin nüfusları arttıkça İnternet sitesi sahiplik oranı da artmaktadır. Belirlenen bu doğrusal ilişki istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 72,947$; $sd= 4$; $P= 0$).

Tablo 4. Belediyelerin İnternet Sitesi Sahipliği ile İlçe Nüfusu Arasındaki İlişki

			Belediye İnternet Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Nüfus Grubu	0-13899 Nüfuslu İlçeler (1. Grup)	Grup Toplamı	85	85	170
		Grup İçindeki %	50,0	50,0	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	15,2	29,4	20,0
		Toplam İçindeki %	10,0	10,0	20,0
	13900-24099 Nüfuslu İlçeler (2. Grup)	Grup Toplamı	96	74	170
		Grup İçindeki %	56,5	43,5	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	17,1	25,6	20,0
		Toplam İçindeki %	11,3	8,7	20,0
	24100-39539 Nüfuslu İlçeler (3. Grup)	Grup Toplamı	109	61	170
		Grup İçindeki %	64,1	35,9	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	19,4	21,1	20,0
		Toplam İçindeki %	12,8	7,2	20,0
	39540-70899 Nüfuslu İlçeler (4. Grup)	Grup Toplamı	117	53	170
		Grup İçindeki %	68,8	31,2	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	20,9	18,3	20,0
		Toplam İçindeki %	13,8	6,2	20,0
	70900 ve Üstü Nüfuslu İlçeler (5. Grup)	Grup Toplamı	154	16	170
		Grup İçindeki %	90,6	9,4	100,0
		Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	27,5	5,5	20,0
		Toplam İçindeki %	18,1	1,9	20,0
Toplam	Toplam	561	289	850	
	Grup İçindeki %	66,0	34,0	100,0	
	Kaymakamlık Sitesi İçindeki %	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki %	66,0	34,0	100,0	

VIII. Sonuç

Bu çalışma ile kaymakamlık ve ilçe belediye Internet sitesine sahip olma ile ilçelerin gelişmişlik seviyeleri ve nüfusları arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek için yapılmıştır. Mülki idare bölümleri olarak 81 il, 850 ilçeye ayrılan Türkiye’de “*gov.tr*” uzantılı kaymakamlık resmi Internet sitesine sahip ilçelerin sayısı 592, sahiplik oranı %69,64 olarak tespit edilmiştir. “*bel.tr*” veya “*bld.gov.tr*” uzantılı ilçe belediye sitesi sayısı 561, sahiplik oranı ise %66 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu oranlar oldukça yüksektir. Diğer bir ifadeyle ilçelerin üçte ikisinin kaymakamlık ve belediye Internet sitesi bulunmaktadır. Sitelerin içeriği konusunda belirli bir standart olmamasına karşın genelde yöresel ve tanıtım amaçlı siteler olduğu görülmüştür.

Kaymakamlık Internet sitesine sahip ilçelerin gelişmiş ilçeler olduğu yönündeki yaklaşım istatistiksel olarak doğrulanamamıştır. Yani ilçenin gelişmişlik seviyesi ile kaymakamlık sitesi sahipliği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Benzer şekilde, nüfusu kalabalık olmayan ilçelerin kaymakamlık Internet sitesinin büyük olasılıkla bulunmayacağı yönündeki düşüncenin de doğru olmadığı ortaya çıkmıştır. İlçelerin kaymakamlık siteleri ile ilçenin nüfusu arasında da istatistiksel anlamda bir ilişki bulunamamıştır. Kaymakamlık sitesi sahipliği ile ilçenin gelişmişlik seviyesi veya nüfusu birbirleriyle ilişkili değildir.

Yapılan istatistiksel değerlendirmede belediye Internet siteleri ile gelişmişlik arasında çok anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu ilişki gelişmişlik seviyesi arttıkça belediye Internet sitesi sahiplik oranının da arttığını göstermektedir. Belediye Internet sitesi sahipliğinin ilçe nüfusu ile de çok yakından ilişkili olduğu istatistiksel olarak doğrulanmıştır. İlçe nüfusu arttıkça belediyenin Internet sitesi sahibi olma olasılığı yükselmektedir.

Kaymakamların genelde görev yaptıkları ilçe ile önceden herhangi bir bağları bulunmamasına rağmen; ilçenin nüfus ve gelişmişliğini de dikkate almayarak kaymakamlık Internet sitesi kurmaları, bilgi teknolojilerine ve görevlerine verdikleri önemin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Belediye Internet siteleri sahipliğinin, gelişmişlik ve nüfus ile yakın ilişkisinin; seçilmiş olmanın verdiği hesap verme ve seçenlere karşı icraatlarını anlatma; şeffaflık ve yeniden seçilme isteğinden kaynaklandığı düşünülebilir.

İlçe belediye ve kaymakamlık Internet siteleri birbirinden çok farklı amaçlar için kullanılmamaktadır. Bununla beraber gelişmişlik ve nüfusa göre farklı oranlarda kaymakamlık ve belediye Internet sitesi sahipliği dikkate değer bir sonuçtur.

Abstract: Nowadays, the public corporations and organizations benefit from information technologies increasingly in production of services. Serving people via Internet websites is one of the methods of service production. These websites enable the citizens to get information, to make applications and to submit complains and wishes.

Not all district governments and county municipalities have Internet websites. There are various factors that affect ownership of Internet websites of these institutions. This study deals with the relation between the ownership of internet websites of district governments and county municipalities and degree of development and population. Only the formal ownership of Internet websites was investigated, but individual Internet websites were not taken into consideration.

Key Words: District government, formal internet website, municipality

Kaynakça

- Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, “**E-Devlet Proje ve Uygulamaları**”, <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/yayin/edevletprojeveuygulamalari.pdf> (3-10-2006)
- Bozkurt Ömer, Ergun Tuncay. (1998), **Kamu Yönetimi Sözlüğü**, TODAİE yayınları, Ankara.
- Devlet İstatistik Enstitüsü (2004), “Türkiye İstatistik Yıllığı 2004”, DİE, 2004.
- Devlet Planlama Teşkilatı, “**İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**”, <http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/gosterge/2004/ilce.pdf> (5-10-2006)
- Dinçer Bülent, Özaslan Metin (2004), **İlçelerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**, DPT Yayınları, Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/gosterge/2004/ilce.pdf> (13-11-2006).
- Erdal Murat. (2004), **Elektronik Devlet: E-Türkiye ve Kurumsal Dönüşüm**, Filiz Kitapevi, İstanbul.
- GIL-Garcı’a J. Ramo’n, Pardo Theresa A. (2005), “E-government Success Factors: Mapping Practical Tools to Theoretical Foundations”, *Government Information Quarterly*, Vol. 22, ss.187–216
- Hasanoğlu M., Aliyev Z. (2006), “Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 60, Ankara.
- Henden Burçin, Henden Rıfıkı. (2005), “Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve e-Belediyecilik”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:4, ss. 48-66
- İçişleri Bakanlığı. (2002), “**Türkiye Mülki İdare Bölümleri Belediyeler ve Köyler**”, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- İller İdaresi Genel Müdürlüğü (2002), “Mülki İdare Bölümleri”, <http://www.illeridaresi.gov.tr/modules.php?name=istatistik4> (3-10-2006)
- İnce Murat. (2001), “**Elektronik Devlet: Kamu Hizmetlerinin Sunulmasında Yeni İmkanlar**”, DPT Yayınları, Ankara.

- Jaeger Paul. (2006), "Assessing Section 508 Compliance on Federal e-government Web Sites: A Multi-Method, User Centered Evaluation of Accessibility For Person with Disabilities", *Government Information Quarterly*, Vol. 23, No: 2, ss. 169-190.
- _____ (2003), "The Endless Wire: E-Government As Global Phenomenon", *Government Information Quarterly*, Vol. 20, No: 4, pp. 323-331
- Jaeger Paul T., Thompson Kim M. (2003), "E-Government Around The World: Lessons, Challenges, And Future Directions", *Government Information Quarterly*, Vol. 20, No: 4, ss. 389-394
- Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü <http://www.mahalli-idareler.gov.tr> (1-10-2006)
- Menno Jong de, Leo Lentz, (2006), "Scenario Evaluation of Municipal Web sites: Development and Use of an Expert-Focused Evaluation Tool", *Government Information Quarterly*, Vol: 23, ss.191-206
- Odendaal Nancy. (2003), "Information and Communication Technology and Local Governance: Understanding the Difference Between Cities in Developed and Emerging Economies", *Computers, Environment and Urban Systems*, Vol. 27, ss. 585-607
- Picci Lucio. (2006), "The Quantitative Evaluation Of The Economic Impact Of E-Government: A Structural Modelling Approach", *Information Economics and Policy*, Vol. 18, No: 1, ss. 107-123
- Safai-Aminı Mino. (2000), "Information Technologies: Challenges And Opportunities For Local Governments", *Journal of Government Information*, Vol. 27, No: 4, ss. 471-479.
- Tolbert Caroline J; Mossberger Karen. (2006), "The Effects of E-Government on Trust and Confidence in Government", *Public Administration Review*, Vol. 66, No:3, ss. 354-370
- Türkiye İstatistik Kurumu , <http://www.tuik.gov.tr> (3-10-2006)
- Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü, <http://www.todaie.gov.tr> (3-10-2006)
- Welch Richard. (2002), "Legitimacy Of Rural Local Government in The New Governance Environment", *Journal of Rural Studies*, Vol. 18, No: 4, pp. 443-459
- Yerel Yönetimler Portalı, <http://www.yerelnet.org.tr> (29-9-2006)
- Yıldız M. (1999), "Yerel Yönetimlerde Yeni Bir katılım Kanalı:İnternet: ABD’nde Elektronik Kamu Bilgi Ağları", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt:8, Sayı: 4, Ankara.